

Kirjan taajuudella 10: Kirjoittaminen eri alustoille

Tuomas: Tervetuloa kuuntelemaan Kirjan taajuudella -podcastin kymmenettä jaksoa. Pitkän tauon jälkeen käsittelemme nyt kirjoittamista eri alustoille, eli miten eri tavoilla kirjoittaja suhtautuu kauno- ja tietokirjallisuuteen, kritiikkiin, blogikirjoittamiseen. Mä olen siis Tuomas Aitonurmi, Kirjasampo-palvelun informaattikko ja toimittaja, joka tekee siinä sivussa myös erilaisia kirjoittamiseen liittyviä töitä, ja vieraanani täs jaksossa mul on Esa Mäkijärvi, monialainen kirjoittaja myös. Ja itse asiassa, esittelisitkö sä itses Esa, et mitä eri lajeja ja mitä eri töitä kirjallisuusosalalla sä oot tehny, sellaset tärkeimmät?

Esa: Joo, terve vaan. Mä oon tämmönen puuhamies ja kameleontti. Mä kirjoitan tosi monia eri lajityyppejä, lähinnä proosaa, runoja, tietokirjallisuutta, ja sitten tietysti kritiikkejä tarpeen mukaan, rahantarpeen mukaan ja muun tarpeen mukaan, ja sitten blogitekstejä ja kolumneja ja sen semmosta. Vähän kaikkee.

Tuomas: Aivan. Joo, tää monilajisuus ja miten se on ammatikseen kirjoittavilla aika yleistäkin, niin siihen mä ajattelin mennä myöhemmin viel täs jaksos enemmänkin. Mut miten sä oot päätyne tähän lehtikirjoittamiseen, muistatko mikä oli sun ensimmäinen lehdessä julkaistu teksti?

Esa: Joo, se oli toi verkkolehti Kiiltomato joka julkas mua ensimmäisen kerran kirjallisesti, eli niin kun mä tos myöhemminkin vielä lisää puhun, niin mä aloitin pelijournalistina, et se oli mun ensimmäinen semmonen harrastus ja sit leipätyö. Mua julkaistiin videopelilehdissä ensimmäisen kerran varsinaisest, mut sitten eka kirja-arvostelu oli Kiiltomadon lokakuussa 2007 ilmestyny mun juttu Nikolai Gogolin Nenästä.

Tuomas: Aivan.

Esa: Eli mä heti lähdin klassikosta ja tälleen syvään päähän.

Tuomas: Joo, aika kova.

Esa: *nauraa* Et se arvostelu on siel vieläkin luettavissa, en suosittelen välttämättä lukemaan.

Tuomas: *nauraa* Toi on kyl paha, just tollanen kolmetoista vuotta vanha juttu, ja se on siel edelleen, mut tunnistan ton siitä, et mä oon ite ollu Kirjasammon toimittaja nyt seitsemän vuotta, niin ne alkupään tekstit on kyl välil sellasii, et kun niit tulee vastaan niin jestas, kun mul ei oo ees ollu mitään toimittajakoulutusta silloin kun mä oon alottanu nää hommat, et mä oon kans hypänny syvään päähän melkein suoraan, olin blogikirjoittamista ja tällasta tehny. Mut joo, tää on kyl sillä tavoin tunnistettava juttu. Ja mä rupesin muistelee tätä itekin omalt kohdaltani, mikä on lehtitekstinä ollu eka, niin se on ollu töihin liittyvä teksti, tällanen, Äidinkielen opettajien liiton Virke-lehdessä oli Kirjasampoa käsittelevä juttu, se oli 2013 muistaakseni heti, vai 2014, nyt mä en oo ihan satavarma, kuitenkin siin mun työuran alkuaikoina oli tosiaan...

Esa: Mut siis Virke-lehti kuulostaa kyl todella kovalta kamalta, et se on varmaan juuri tällanen asiantuntijalehti. Mulla printissä tosiaan näit kirja-arvosteluja sitten, ainakin silloin alussa julkaistiin lähinnä ainakin Nuoressa Voimassa ja Tuli & Savussa.

Tuomas: Kyllä. Itekin oon tosiaan Tuli & Savussa myös debytoinut kritiikin osalta tänä vuonna. Ja Kiiltomato on tosiaan hyvin perinteinen kirjallisuusosalalla toimivan aloituspaikka, siit olikin just kun Aleksis Salusjärvi kirjoitti hänen päätoimittajuuden päätössanat tonne Kiiltomato-lehteen, nyt kun hän siirtyy, tai kun on päätoimittajan vaihdos, niin Aleksis on todennu et monet jotka tulee hänelle vastaan, ihmiset kirjallisuusosalalla, on alottanut just Kiiltomadosta.

Esa: Mulla oli ekat kirjalliset bileetkin jotkut Kiiltomatoon liittyvät, ne oli Villa Kivessä siellä alakerrassa ja siel oli, en mä muista mitään muuta kun että aika kovaa juomista se oli, et itsehän en tietenkään juonu vaan kaikki muut.

Tuomas: Niin, kyllä, se on ollu siihen aikaan ehkä viel kovempaa mitä nykypäivänä, nythän kirjallisuusihmiset on terveystoimilijoita jotenkin tosi monet, no, tää on yleistys, mut ehkä siin on jotain perää. Joo, mennään taas, palataan tähän kovaan asiaan. *naurua* Miten sä päädyit tosiaan kirjallisuuskritiikkejä tekemään, mikä sun polku oli sinne?

Esa: Niin, se tosiaan oli sen pelijournalismin kautta, et mä opiskelin journalismia Lahden kansalaisopistossa yhen vuoden, et siin oli mun kokonaiskoulutus siihen. Sitten tietysti Kriittises korkeakoulus myöhemmin luovaa kirjottamista myös. Mut pelijournalistina aloitin, mä aloitin sellasen KonsoliFIN-nimisen harrastepohjaisen videopelisivun joka vieläkin itse asias jatkaa toimintaansa, et se täytti nyt 20 vuotta, aika nuorena perustin sen. Ja tota, sinne mä kirjoitin kirja-arvosteluja, anteeks peliarvosteluja tietysti ja mä kirjoitin niitä niin paljon, et niitä on varmaan satoja siellä edelleen. Ikävä kyllä, ei kannata lukee niitäkään, kannattaa lukee jotain uudempaa, mut oikeestaan senkin kautta tää kritiikin muoto tuli mulle luonnolliseks ja tietysti kirjojen arvosteleminen on täysin erilaista ku pelien, että, mä lopetin ne pelijournalismihommat kun mä paloin vähä loppuun siinä. Sit piti keksii jotain muuta, siin oli pieni tauko, ja sitte ajauduin kirjallisuuden pariin, kirjoittaminen kiinnosti ja lukeminen myös ja se oli semmonen luonnollinen jatkumo tavallaan. Sitte mä aloin kirjoittaa runoja ja kirja-arvosteluja. Siitä se sitten tämmönen toinen lumipallo ikään ku lähti vyörymään ja niin edespäin.

Tuomas: Joo, on tosiaan jännä toi, et miten kritiikoks päätyy, et monil on se sit taas, et yliopistol käynyt kirjallisuuden opinnot ja siitä sit jotenkin päätyy vähitellen työelämään. Mut mullakin on ollu tosi omanlainen polku siinä, mä oon alottanu kirjabloggaajana periaattessa kirja-arvostelujen julkaisemisen, et ne on sit omin päin, omin luvin internettiin julkaistuja suoraan, tekstejä ollu, 2016 lopussa. Et siin vaihees mä olin tosiaan jo Kirjasampo-töitä tehny muutaman vuoden, tehny tällast kirjallisuusaiheista kirjastotyötä ja toimituksellisiakin juttuja, artikkeleita ja uutisii, mut se arvostelupuoli oli mult jääny sit, ja sit mä halusin kokeilla sitä, tällasel vapaalla, omalla kentällä et miten se homma lähtis. Ja sit mä aloin kirjablogii pitää, ja se on edelleen olemas tosiaan Tekstiluo-la-nimellä, mut nykyään mul ei oo siel arvostelutyypisii juttui sinänsä, tai välillä ne venyy vähän pidemmäks, mut mul on nykyään se aika lukupäiväkirjatyypinen ajanpuutteen vuoks, mut pitkään tein siellä myös pidempiä juttuja. Ja sit tosiaan tänä vuonna, heti vuoden aluks multa pyydettiin, mä sain viestin Tuli & Savun päätoimittajilta, et kirjoitanks mä kritiikin runokirjasta lehteen. Mä luulen et mut bongattiin sen kautta kun mä viime vuonna kirjoitin tosi paljon noit runoarvosteluja blogiin, sellasii lyhyit ytimekkäit juttui, koska mä tohon Helmet-kirjastojen Aikuisten kirjareppu -koulutukseen esittelin runoja, valitsin niitä kymmenen sit, se koulutus oli tän vuoden alussa, niin sit mä luin suurimman osan viime vuonna ilmestyneistä runokirjoista, et se oli aika, melkonen urakka.

Esa: Kova homma.

Tuomas: Joo, oli. Mut nää on tosiaan näitä.

Esa: Mä siitä edellisestä kysymyksestä vielä sen verran halusin sanoa, et joskushan sanotaan aika silleen ilkeesti et kriitikot on epäonnistuneita kirjailijoita tai jotain sinne päin, et ne ei oikein... Et sit ne katkeroituu ja alkaa haukkua muiden julkaistuja kirjoja. No, tää on ehkä vähän liian tylyä, mutta tota. Omalta kohdaltani se pääasiallinen motivaatio näitten kaikkien kritiikkien kirjoittamiseen on ollu se, et mä kasvoin sellasessa ympäristössä missä kaikilla oli jotenkin hirveen vahvat mielipiteet kaikista asioista, mut kukaan ei osannu oikeen perustella niitä mitenkään, et se oli enemmänkin sellast jankkausta, tai paasaamista, ja mua itseäni alko kiinnostaa se, et miten mä pystysin omat, aika vahvatkin mielipiteeni perustelemaan, ja kritiikki oli siihen luonnollinen muoto sitte.

Tuomas: Joo, toi on kans hyvä pointti, et miten kritiikki, miten sen kokee muotona itte. Mulla ehkä se sytyttävä tekijä sit niiden kirja-arvioiden tekemiseen oli sekä sen osalta, et oppis lukee kirjoja analyttisemmin, et mitä niissä tarkalleen ottaen on sisällä, minkälaisii tasoja, oppis jotenkin erittelemään sitä, et tulis paremmaks lukijaks, niin myös sit jo oma kirjoittaminen oli siin taustalla, et sitä oli siin vaihees jonkinlaisii kaunokirjallisii pyrkimyksii tullu, niin halus myös sil taval niit julkaistujen kirjojen rakennetta sit alkaa pohtii myös kirjoittajapuolelta, et siin oli nää kaksi. Mut lukeminen ja kirjoittaminenhan on samaa asiaa, niit ei voi erottaa.

Esa: Ajattelua.

Tuomas: Niin, kyllä. Jep, eli sä tosiaan oot tehny Kiiltomatoon ainakin, ja mitäs muit alustoja sul on näil kirjallisuuskritiikeil ollu sit?

Esa: Nykyään mä kirjoitan pääasiassa Kiiltomatoon, Parnassoon, ja tonne Demokraatti-lehteen. Ja niistä tässä Demokraatissa, sekä netissä että printissä, ylivoimaisesti eniten kirja-arvosteluja julkastaan multa nytte, että siel on jotenkin ollu sellanen höveli meininki mun suhteen, et mulle on annettu sieltä aika paljon kirjoja arvosteltavaksi ja sen takia mä oon sitte sinne kirjottanu ja mielelläni, et se on ollu tosi hyvää ja hauskaa ja hyödyllistä.

Tuomas: Kyllä. Eli sit voidaankin hypätä tohon seuraavaan mitä mul oli ajatuksena kysyy, et miten noi kirjat tosiaan päätyy sun arvioitavaksi, tää on varmaan semmonen asia mitä moni ehkä miettii jotka ei kritiikin tekemistä silleen tunne, et tipahtaaks ne jostain sillee vaan, et arvioi tämä, vai saaks niit itse valita jossain määrin?

Esa: Niin, ei ne ehkä silleen taivaasta tipahda tai mistään, mutta.

Tuomas: *naurua*

Esa: Tietysti, se syy miks mä oon kirjottanu niin paljon sinne Demokraattiin esimerkiks, et siel on ollu mun kanssa ainakin sellanen systeemi että mä oon saanu aika vapaasti valita ne mun arvosteltavat kirjat, sen takia se on ollu mielekästä se homma, et melkeen kaikki kirjat mitä mä oon sinne arvostellu on ollu lähtökohtaisesti kiinnostavia, et ne on mua kiinnostanu ja inspiroinu. Mä oon kattellu noita kustantamoiden katalogeja ja tehny listoja semmosista kiinnostavista,

potentiaalisista kirjoista, jotka mä voisin arvostella, ja sitte mä oon ehdottanu niitä, ja sitte osa on menny läpi ja osa ei. Välillä tulee tietysti noita tilausjuttuja, pyydetään et voit sä kirjoittaa tästä runokokoelmasta, kun siitä kukaan muu ei halua kirjoittaa, tai mikä siin on kans...

Tuomas: Niin, sattumoisin runokirjat muuten on sit näitä joo, et...

Esa: Niin, lähinnä siin on se, et niis lehdis on aina yleensä semmosia kiintiöitä, et on tietty määrä romaaneja, tietty määrä runokokoelmia, tietokirjoja ja kaikkia. Ja sit jos jotain puuttuu, niin sitte kysytään jotain luotettavaa tai vapaana olevaa kriitikkoa arvostelemaan, ja sitte näin ollen välillä voi joutua tai päätyä, tai saada eteensä semmosen kirjan mistä ei välttämättä tiedä mitään, ja sit se on tietysti kovempi homma, et sitä pitää alkaa juurta jaksan selvittää. Mutta sekin voi olla palkitsevaa, sillon tällön löytää sit jotain oikeesti tosi hyvää, mistä ei ollu ikään ku kartalla.

Tuomas: Nimenomaan. Et tää on mun mielest hyvä juttu, et miten itekin kun lukee sit muiden kritiikkejä, et sielt kyl nousee yleensä sit sellasia kirjoja, et kustantajakatalogithan, ne on tietynlaisii ne tekstit mitä siel on, et eihän ne sisällöst monesti kerro sit.

Esa: No ne on mainostekstejä.

Tuomas: Niin, nimenomaan, et minkälaisena se lukijalle välittyy oikeesti se kirja ja minkälaisii tasoi sieltä lukijana voi löytää, et se tosiaan tulee esille nimenomaan vaan kritiikkien, arvostelujen kautta, ja se on se mikä innostaa sit myös uudel tavalla sellasten kirjojen pariin, jotka tosiaan on katalogis vaan ohittanut, et kuulostaapa hutulta jotenkin, heh...

Esa: Niin, ja sit jos on tietysti semmonen kirjailija, minkä kirjoja on lukenu aiemmin, tuotanto on tiedossa ja sitte siihen on rakastunut, tai jotenkin viehtynyt muuten, ja sitte voi olettaa et seuraava kirjakin maistuu, luki siinä sitte katalogitekstissä mitä hyvänsä, tai oli se kansi miten ruma tahansa, tai kirjailijakuva. *nauraa*

Tuomas: *nauraa* Et nää on just nää eri luettavan valitsemisen tavat, nää sitte kytkeytyy tähän.

Esa: Joo.

Tuomas: Mut joo, sit, hypätään tonne omien kirjojen pariin. Eli sulta on julkaistu tosiaan myös kansien väliin painettua tekstiä, et on runoteoksii, runojen kirjoittamisen mainitsit myös, romaaneja, tietokirjoja on tullut, niin, miten sun suhtautuminen lähtökohtaisesti jotenkin kirjoittajana erottuu kaunokirjallisen tekstin tuottamiseen verrattuna asiatekstin tekemisestä, joko painettuna, tai sillee jonnekin, voi puhuu kritiikistäkin täs yhteydessä, mitä yhtäläisyyksii niis on?

Esa: Yhtäläisyys on ehkä se sitte, että kaikki ne on luovaa toimintaa, kaikki ne on ajattelua, että mä ajattelen sillee demokraattisesti, ehkä joidenkin mielestä vähän ärsyttävästikin, et kaikki ne on samanarvoisia. Mulla tää tarkoittaa vaan sitä, et kirjoitan mä mitä hyvänsä, kirjoitan mä vaikka jotain blogimerkintää tai printtiin jotain kirja-arvostelua tai omaa jotain romaania, niin mä suhtaudun niihin kaikkiin samalla vakavuudella, että mä koen että jotenkin kirjoittaminen vaatii sen, tai ainakin hyvä kirjoittaminen, et pitää olla tosissaan, eihän mitään järkeä itselleen, omaa rimaansa alentaa sen takia, että vaikka julkaisukynnys on matalampi, et pitää säilyttää semmonen terve itsekritiikki, et se pysyy kiinnostavana se homma. Mut ei mulla oo esimerkiksi mitään

ongelmia, tai ainakaan, ehkä tää nyt on tällasta julistamista taas, mut siis...

Tuomas: *naurua* Ihan vapaasti.

Esa: Ei oo semmosia suuria rampauttavia, lamauttavia ongelmia siinä, että mä vaihdan vaikka lajityypistä toiseen, vähän niinku lennosta, et mä kirjotan jotain romaanipätkää, ja sit kun se vähän hyytyy, niin sitte mä pidän pienen kahvitauon ja alan kirjoittaa kritiikkiä seuraavaks. Mutta se varmaan sopii mun luonteellekin jotenkin että, mul on huono keskittymiskyky, tai ainakin siinä mielessä huono, että mä oon huono keskittymään yhteen asiaan kerrallaan, ainakaan hirveen pitkään, niin sen takia tää on tavallaan mukavakin, että pystyy sitte jatkamaan hommia jonkun muun keskeneräisen tekstin parissa.

Tuomas: Kyllä, ihan hirveen tunnistettavaa, et tunnistan tän puolen ja toi voi olla tosi olennainen juttu siin, et minkälaiset ihmiset päätyy tekemään monilajista, monialustaista kirjoittamista, ja minkälaiset sit on vaan niitä, joiden ainakin julkaistut tekstit on vaan, et on niit romaaneja, joita tulee välillä.

Esa: Niin, no nykyäänhän kaikki, ainakin nuoret ihmiset on, no, taas mä julistan, ei kaikki, vaan monet nuoret ihmiset on sellasia levottomia, kommunikaatio on sirpaloitunu muun muassa noitten älypuhelimien, sosiaalisten medoiden takia, ja näin ollen voi olla ihan luonnollistaki monelle, usealle ihmiselle toteuttaa tämmöstä luomistapaa, et vähän niinku hyppää asiasta toiseen. Tietysti se on raskastakin henkisesti pidemmän päälle, mutta tota, sit pitää vaan ymmärtää levätä kanssa.

Tuomas: Niinpä. Joo, kyl toi on tullut esille. Mä alotin ite Kriittises korkeakoulus nyt tänä syksynä, et just täs syyskuun alus on ollu ekat luennot, ja mitä me ollaan juteltu nyt muiden opiskelijoiden kanssa, niin tää ainakin mun ikäisten ihmisten parissa on kyl just tää sirpaloitumisen kokemus ja semmonen, ja et moni juttu jotenkin kiinnostais ja mihin sitä pystyis keskittymään nyt, niin siin on jotain perää siinäkin, vaik täysin ei voi yleistää, et se on ehkä tää meidän ikäluokan kokemus aika vahvasti. Jotenkin sentyyppinen et mieltii, et ihminen vaik, monet, sanotaan jonkun vanhemman ikäpolven kirjailija, et se voi olla siis viikkoja, kuukausia jossakin vaik mökillä kirjoittamas sitä romaani ja sit se ehkä lukee jotain lehtii ja tälleen, ja sit taas itelle joku viikko, menis johonkin viikoks ja sulkis kaikki somet, niin tuntuis aivan autiol saarel olemiselt et miten muka pystyis ole.

Esa: Niin, siit tulis helposti semmonen hermoraunio. No seki on persoonallisuuskysymys tietysti.

Tuomas: Joo, myös, kyllä se varmasti, juu.

Esa: Mutta varmaan monelle ajatus siitä, et joutuis vaikka luopumaan internetistä viikoks, tuntuis aika pahalta jopa, mut sekin on tietysti ehkä hälyttäväkin merkki, että miks se muka sitte tuntuu pahalta tai väärältä.

Tuomas: Niin on. Sepä, et kyl sitä oman addiktionsa ehkä tällasis tilanteis myös kohtaa, ja jotenkin et olisko syytä tehdä näit monen viikon mökkiekskursioita sit toi.

Esa: Niin, opetella elämään toisella tavalla.

Tuomas: Mm.

Esa: Että mä odotan innolla tätä David Foster Wallacen Päättymätön riemu -romania, joka ens kuussa ilmestyy. Tai siis, en tiedä millon tää podcast tulee ulos, mutta lokakuussa.

Tuomas: Mm, joo.

Esa: Se kirjahan on ajankohtaisempi kuin koskaan, et se kertoo addiktioista ja näistä ärsykkeistä myös.

Tuomas: Kyllä.

Esa: Et sen mä arvostelen sitte pitkästi.

Tuomas: Aivan, se on jo varattu sitä varten.

Esa: Joo.

Tuomas: Joo, kiinnostaa ite myös kyl, vaikka myös pelottaa kokemuksena siihen lähteminen, mut suomeks kyl huomattavasti vähemmän kun mitä englanniks.

Esa: Ja sit voi tietysti mainita senkin vielä, et jos tän podcastin aihe on kirjoittaminen eri alustoille, niin alustat voi sit tarkoittaa tietysti myös esimerkiks jotain tietokoneita tai, kirjoitat sä tietokoneella vai käsin esimerkiks, niin sekin tuottaa aika erilaista tekstiä, jotenkin ehkä se nopeus vaikuttaa siihen, tai se hitaus.

Tuomas: Aivan, ooks sä ite, kirjoitaksä käsin joitain tekstejä?

Esa: Mä en kirjoita mitään käsin. Mua hävettää mun huono käsiala, se on yks syy, et mul ei oo... Mun mielestä kun kirjoittaa, niin pitää olla itseluottamusta, koska jos sitä epäröi koko ajan, tai joku asia hidastaa tai jotenkin kampittaa sitä prosessia, niin se teksti on yleensä ainakin mulla huonompaa. Mutta tota, mä siis kirjoitan tietokoneella, ja myöskin puhelimella joskus, et se on aika outoa, mut puhelimella syntyy semmoset muistiinpanot kaikkein helpoiten, et voi laittaa ylös jotain juttuja mitä tulee mieleen esimerkiks kirjaa lukiessa, et kirja-arvostelujen muistiinpanot mä teen ensin puhelimella.

Tuomas: Joo, sama.

Esa: Ja tota, tietysti se vaikuttaa siihen lopputulokseen, et mitä muotoa tai mitä alustaa käyttää, ja seki on kiinnostavaa, sitä on kiinnostava miettiä.

Tuomas: Kyllä, et mä jostain luin semmosen kommentin, jostain päin somea yllättäen, ja enkä muista tarkkaan et kuka, et puhelimel kirjoittaminen itse asias vertautuu sil tavoin käsin kirjoittamiseen, et se on vähän niinku käden jatke samal lail kuin kynä, et se ajattelu on vähän sit saman tyyppist verrattuna tietokoneen näppäimistön ääres olemiseen, et se oli must kiinnostava ajatus mitä mä en ollu tullu ajatelleeks. Mä itte oon koittanu opetella viime aikoin käsin kirjoittamista myös joidenkin tämmösten kaunokirjallisten tekstien paris, et esimerkiks mun essee

joka julkaistiin tän vuoden tammikuus tuol Nuori Voima -lehden verkkosivuilla, Turva käsissä -niminen teksti, niin siit mä osia kirjoitin käsin, koska se oli Kiasman ja Nuoren Voiman Liiton järjestämä tämmönen kurssi jolla se synti, ja se keskitty tällaseen yhteen taideteokseen, joka valittiin Kiasman kokoelmanäyttelystä, josta sit kirjoitettiin, niin mä istuin sit siel Kiasmas hämärässä kirjoittamassa käsin, ja mä koin et se, kyl siin jotain tuli ehkä sellast siihen tekstiin, mitä ei olis sit jos olis vaan istunut tietokoneen ääres, jotenkin...

Esa: Siis varmasti, ainakin joutuu editoimaan vähemmän käsinkirjoitettua tekstiä. Ainakin mulla se on näin, koska mä kirjoitan tietokoneella niin nopeesti ja niin intensiivisesti, että vaikka ne ajatukset sinänsä siellä tekstin taustalla ois hyviä, niin ne ei välttämättä niin nopeesti kirjoitettaessa muotoudu ihan optimaalilla tavalla, et sit pitää editoida aika paljon.

Tuomas: Kyllä, toiki on kiinnostavaa joo.

Esa: Tavallaan kun sitä aattelee, et täähän on käytännöllistä ja nopeaa kun naputtelee vaan tällä näppäimistöllä, mut sit sitä aikaa kuluu enemmän siihen jälkipyykkiin, niin sanotusti siihen editointiin.

Tuomas: Kyllä.

Esa: Mutta se pitää vaan hyväksyä. Sit jos laiskottaa ja ei halua editoida niin sitte lopputulos on se et teksti on huonompi.

Tuomas: Joo. Niinhän se on, et editointi on kyl välttämätön, ja moneen kertaan viel ainakin ittel, semmonen mikä täytyy vaan tehdä. Mut toi on just, et kun moni sanoo sitä. et ne käyttää käsinkirjoittamista just kaunokirjallista tekstii luodes, nimenomaan sen ensimmäisen version tekemiseen, jonka pitäis olla aika sellanen pidäkkeetön ja intuitiivinen, mut sit just et verrattuna siihen et tietokoneel kirjoittaminen on monille ainakin nopeempaa, et käsinkirjoittaminen on, siit tulee tietyl taval täsmällisempää, niin ne on, mielenkiintoisii juttui. Mun piti tost kaunokirjallisen tekstin kirjoittamisesta viel, mul oli siit semmonen ajatus, et koeksä sen, et vaik se tosiaan teksti on samanarvosta ja siihen keskittyy yht paljon ja pitää yht tärkeenä, kuten ammattikirjoittajille varmasti tulee sellanen identiteetti myös, niin sit kuitenkin kaunokirjalliseen tekstiin menee ehkä tunnetasolla sit sellasii asioit mitä tieto- ja asiateksteihin ei välttämättä mee, vai miten sä koet sen puolen?

Esa: No mä koen sen silleen, että jos mä kirjoitan runoja niin mä tarviin aikaa ja tilaa, et sit mun pitää olla yksin ja mun pitää olla mielellään jossain hiljaisuudessa, tai ainakin jonkun klassisen musiikin ympäröimänä, rauhoittavan musiikin ympäröimänä, että tarvii olla semmonen paikka. Mut sen sijaan esimerkiks proosaa mä pystyn kirjoittaa ehkä jopa paremmin kun kotona niin jossain kahvilassa, tai jopa baarissa jossain tapauksis, lähinnä kahvilassa, jonkun kahvikupin äärellä ja semmosen hälyn tavallaan ympäröimänä, et se tuntuu jotenkin mukavalta. Mutta tosiaan ongelmia esiintyy silloin kun mä tosi intensiivisest keskityn esimerkiks kritiikin kirjoittamiseen, ja sen kielihän on täysin erilaista kun vaikka romaanin kieli, niin sit jos mä vaihdan kritiikistä proosaan niin sitte mä huomaan, että alkaa tulee vähän liian lyhyitä ja täsmällisiä lauseita siihen romaaniin, vähän niin ku automaattisesti, eräänlaista semmosta koivuklapiproosaa...

Tuomas: Joo.

Esa: Ikään kuin, ja sit se, riippuen tietysti tarinasta ja tekstistä, mutta mulla se ei ainakaan toimi, että jos se menee liian semmoseks hemingwaylaiseks, semmoseks liian täsmälliseks, liian riisutuks, et pitää olla vähän semmosta kuvailua kuitenkin, vähän väriä, tai se ois se ideaaltilanne tietysti, et sit pitää, sit jos huomaa sen, ja välillä huomaan, että mä kirjoitan ku joku robotti tätä prosaa, niin sit pitää vaan pitää pikku breikki, ja vähän niin ku virittäytyä uudelleen.

Tuomas: Joo.

Esa: Et kysehän on vaan siitä että, tai ei vain siitä, kyse on myös siitä, että virittäytyy oikeelle aaltopituudelle pystyäkseen tuottamaan jotain tiettyä, tietynlaista tekstiä, et esimerkiksi jos kirjoittaa runoja niin ei voi olla semmosella hirveen mekaanisella päällä, että nyt mä vaan tuotan näitä runoja tässä, vaan siinä pitää olla ihan eri lailla herkistyny kielelle ja maailmalle. Nää on kiinnostavia haasteita mutta ne on kaikki sellasia mihin tietysti harjaantuu, mut sit ne on aika lailla yksilöllisiäkin varmaan, että mitä se vaatii että sä pääset oikeeseen mielentilaan tuottaakses jotain tiettyä tekstiä, ja hyvää sellasta.

Tuomas: Kyllä. Mul oli alkuun, just silloin kun mä ensimmäisii kaunokirjallisii tekstei pitkän ajan jälkeen tein tos 2015–2017, niin mult sit editoitiin tosi paljon palautekertojen jälkeen sellast siis paperinmakust tekstii, mul oli tää asiatekstin tuottaminen, tällanen hyvin tietoa välittävän asiatekstin tuottaminen niin siis ytimes, et kun mul ei ollu kokemust sit pitkiin aikoihin ollu muunlaisest tekstin tekemisest, niin sinne tuli sellasii virkamieslauseita siis kerta kaikkiaan...
naurua

Esa: Mut senhän voi kiertää esimerkiksi silleen, että laittaa, tekee vaikka jotain romaani ja laittaa sen kertojaks virkamiehen...

Tuomas: Niin, juu!

Esa: Niin sit se yhtäkkiä onki uskottavaa, että onpas hienosti eläydytty virkamiehen ajatteluun.

Tuomas: Juu. Sehän just, et ehkä joo, tämmösii ratkaisui olis voinu tehdä, et siitäkin on ollu puhetta nyt täs Kriittisen ekoil just luentokerroil ja harjoitusten yhteydes, et mikä on huonoo tekstii kenenkin mielest ja miten, et ku on tehty harjoituksii mis tarkoituksel on kirjoitettu huonoo tekstii, ja miten siitä, heh, semmosest tietynlaisest itensä vapauttamisest semmoseen syntyy itse asias aika sellast omaäänist kamaa, et se on, joo...

Esa: Niin, mikä on huonoo, mikä on mautonta, mikä on hyvää. Et tän takia just kirjoittamisen opettaminen on niin hankalaa, koska se on niin yksilöllistä, ja ei voi, ei oo olemassa mitään semmosia suuria linjoja tai jotain sääntöjä joita noudattamalla automaattisesti tai helposti päästäis hyviin tuloksiin, et se on kovaa hommaa monessa mielessä. Mut tosiaan mikähän ois semmosta huonoo tekstiä jos mä rupeisin kirjoittamaan, no varmaan jos mä jotain seksikohtausta alkasin kirjoittaa, niin varmaan helposti siitä tulis ainakin huono...

Tuomas: Ne on pahoi joo.

Esa: Tai kömpelö. Se on niin iso haaste, miten kirjoittaa siitä asiasta luonnollisesti.

Tuomas: Kyllä, kuten voi huomata näist Guardianin Bad Sex Award, haha, ehdokkaist vuosittain aina niin toi...

Esa: Joo, etenkin jostain syystä nämä keski-ikäiset valkoset miehet, jotenkin tuntuu tosi huonoilta kirjoittamaan siitä erotiikasta.

Tuomas: Kyllä, se on jännä joo, ja siit voidaan erilaisii yhteiskunnallisii rakenteit vetää, mut joo.

Esa: Siitä seuraava podcast sitte.

Tuomas: Kyllä, todellaki! Nyt palataan ytimeen taas tässä. Joo, mul on, piti viel tohon erilaisten tekstien jotenkin, ja siihen omaan suhtautumiseen, itte kommentoida, et mul oli jännästi kokemus siin, kun mä löysin esseen lajina sillee kunnolla, et siin meni mul yllättävän pitkään, koska ois jotenkin pitäny ehkä aiemmin tajuta, et kun mä oon tehty tätä asiatekstii, jotenkin tosimaailmaan kytkeytyvää tekstii, et se olis ollu luonteva väylä hypätä silleen kaunokirjallisemmalle puolelle. Mut kun mä en ite, mä alotin esseekokoelmien lukemisen kirjana vasta muutama vuosi oikeesti, et kyl mä lehdist olin lukenu niit toki pitkään silleen, ajattelemattakin et ne on esseitä, koska monesti ne on otsikoitu artikkeliks sen tyyppisetkin tekstit ja päinvastoin, se on semmonen villi länsi kyl se esse lehdissä. Mut toi, siit et kun alko kirjottaa esseetä, niin huomaa et se on jollain tapaa vereslihaisempi kokemus sit mitä fiktio tai jopa runon tekeminen oli ollut, koska siin, no mä oon ottanut vahvan esseeminän mun tähänastisiin esseisiin, et se on, senhän voi etäännyttää tosi kauas, tehdä siit tosi sellasen vaan ulkopuolist maailmaa havainnoivan, kertovan minän, mut mä oon ottanu siihen ytimeen minän aika vahvasti, niin sen takia se on ollu sellanen, mihin on vuodattanu sitä tunnemaailmaa vähintään yhtäläisesti kuin mitä mä oon mun fiktioteksteihin tai runoihin tehny, et nää on niin jotenkin semmosii liukuvii asioita. Ja sit lajit ylipäätään, mut sekini on toinen podcast, ja sitä on itse asias paris jaksos täs podcast-sarjassa käsitelty, lajien eroja se, et siihenkään ei mennä sen syvemmin. Sit hypätään esseeseen täst aasinsillan kautta, et sä oot kirjoittanu viime aikoina myös ainakin yhtä esseetä, jota mäki oon ekoja versioita saanu lukee, et minkälainen suhde sulla on tähän lajiin ite kirjoittajana?

Esa: No ensinnäkin pitää sanoa, että tietysti tämmösenä kirjallisena kameleonttina, mä tykkään tosi paljon täst viimeaikaisesta kehityksestä, et ikään kuin nää lajityypit liudentuu toisiinsa tai lähestyy toisiaan. Et ei oikein voi suoraan sanoa enää kaikista kirjoista, että se edustaa nimenomaan, että täs on runokokoelma, täs on romaani, täs on tietokirja, vaan siin on vähän opittu tai jotenkin hyväksyty se ajatus, että voidaan hyvin yhdistää hyvinkin erilaisia tekstityyppejä, ja saada se kokonaisuus silti toimimaan. Mä en esimerkiks oikein osaa pitää itseäni esseistinä, mut se johtuu ehkä siitä et mul on ehkä sellanen kenties virheellinen ajatus, että esseisti on jotenki tosi henkilökohtainen, henkilökohtaista tekstiä, kertoo vaikka itsestään, omasta elämästään, pystyy yhdistämään sen tähän yleiseen maailmanmenoon jotenkin saumattomasti. Esimerkiks Antti Nylén tai Tommi Melender, joita mä pidän tosi hienoina esseisteinä, niin kirjoittaa tosi saumattomasti sellasta tekstiä, missä hypätään, kerrotaan omasta elämästä joku yksityiskohta ja sitte hypätään, yhdistetään se jotenkin tosi hienosti yleiseen maailmanmenoon tai muuhun ja, mä en jotenki, mulle se ei vielä ainakaan tunnu luonnolliselta semmonen hyppiminen. Tätä voi sitte psykologisesti tai muuten ruotia, että mistä se johtuu, mutta mä koen et mä oon enemmänkin tämmönen journalisti, tietokirjailija, prosaisti ja runoilija, jonka teksteissä on tämmösiä esseistisiä kohtia. Et mä oon julkaissu niitä tietokirjoja muutamia ja niitä on jotku mulle kuvaillu esseistisiksi,

varmaan just sen takia että ne on enemmänkin semmosta kevyttä tietoa. Niitä kaikkia väitteitä, tai kommentteja mitä niissä esitetään, ei oo lähteistetty, että osa niistä on selkeesti mielipiteitä, mun mielipiteitä tai muitten mielipiteitä, mikä ehkä tuo ne sit lähelle esseetä. Mutta tää on kiinnostava ajatus. Mä tosiaan ton esseen, mistä sä mainitsit, mä kirjoitin Yukio Mishimasta semmosen pitkän esseen. Ja sekin vähän tasapainottelee semmosen asiaproosan, tietokirjallisuuden ja sitte esseistiikan välillä mun mielestä, se kyseinen teksti.

Tuomas: Joo.

Esa: Siinä siirrytään rekisteristä toiseen, mun mielestä aika vaivattomasti, et siinä mielessä onnistunu juttu. Se varmaan kohta julkaistaan Kiiltomadossa, joten kukin voi sitte vetää oman johtopäätöksensä ja päätellä, mutta tota. Mun mielestä kaikessa kirjoittamisessa on pohjimmiltaan kyse tarinoista, jopa jossain uutisissa tai tiedonannoissa, kerrotaan joku, pyritään kertomaan joku tarina. Tai ainakin kiinnostavimmat tekstit on tämmösiä tarinoita tavalla tai toisella. Esseistiikkahan on siit kiinnostava, että se tarjoaa kaikkein eniten ehkä näitä vapauksia. Toki kaunokirjallisuudessakin, periaatteessa ainakin voi kirjoittaa, sanoa mitä hyvänsä. Mut esseistiikassa se on jotenkin vielä villimpää, että kaikki on tavallaan mahdollista, et sä voit sanoa ihan mitä hyvänsä, eikä kukaan voi sanoa sulle, että tää on väärin, tai tää ei oo nytte, ei ole lähteistetty tätä väitettä tai muuta tällasta, et se vapaus on, ja se villi, just sä sanoit tos aiemmin et se on eräänlainen villi länsi se esseistiikka, ja sitähan se juuri on, hyvässä ja pahassa, mut enimmäkseen hyvässä.

Tuomas: Joo.

Esa: Kun ihmiset saa käyttää mielikuvitustaan ja kaikki on sallittua, niin se johtaa tosi mielenkiintoisiin lopputuloksiin. Ja tästä mä oon itekin kiinnostunu, tällasesta ilmasusta, ja mä yritän siirtyä sitä kohti, tietoisesti, ja tiedostamattomasti.

Tuomas: Tiedostamattoman mukanaolo on ain hyvä. Joo, toi oli kiinnostava, kun sä puhuit tosta kaiken ytimes olevast tarinasta, kun itte mul on sit taas aika kertomuskriittinen lähtökohta, tai viime vuosina enenevis määrin, ja se jotenkin on ehkä, minkä takia mulle sit taas essee tuntuu nyt täl hetkel sellaselta päälajilta jopa, niin just liittyy tällaseen rikkomiseen. Vaikka nyt sit kun meil on ollu luentoo aristoteelisuudest tuolla Kriittisessä, niin sit huomaa et okei, näit juttui itse asias on eksyny omiin teksteihin aika paljon, et sitä vaan ei pysty pakenemaan, ja ehkä se on myös semmonen joku haaste sit taas mulle, minkä mä otan semmosena haasteena sit, et miten mä pystyn tätä aristoteelist kaarta pakenemaan, ettei ainakaan tulis kliseisii juttui, et sitä ehkä koettaa vältellä. Mut sit taas mä arvostan kyl monii juonikertomusten tekijöitä myös, joil on mielikuvitust käyttää sitä kaarta jotenki omaperäsellä tavalla myös, niin se on myös tosi hienoo, sit kun tulee tämmösii vastaan.

Esa: Niitähän on kaikenlaisii mielenkiintosisia kirjailijoita. Tää ranskalainen Michel Houellebecq, tää kauhukakara, niin sehän kirjottaa tota... Eihän ny mikään kakara, vanha äijähän se on ollu jo pitkään, niin tota. *naurua*

Tuomas: *naurua*

Esa: Sehän on kirjoittanu aika paljon tämmöstä proosaa, missä sit välillä mennään ihan esseistiikan puolelle ilman mitään varotusta, tai mitään järkeäkään jopa. Ja sitte, aiemmin kun mainitsin ton David Foster Wallacen, sehän on kirjottanu esseetä kanssa, ja on niistä kans tunnettu, niin Wallacellahan ne esseet oli sellasia että tavallaan se niitten kertoja oli hän itse, mut sit se ei ollu kuitenkaan hän itse, vaan se oli eräänlainen tyhmempi versio hänestä itsestään, et hän on itse sanonut näin, ja kommentoinu näin. Ja sitte, niissä esseissä se vieraili tämmösissä todellisissa tapahtumissa tai paikoissa, se oli, osallistu Karibian luksusristeilylle ja maailman suurimmille hummerifestivaaleille, jotka on lähtökohtasesti tosi absurdeja paikkoja, ja varsinkin semmoselle neuroottiselle kirjailijalle, tai kirjoittajalle, niin ku Wallace, todella vääriä paikkoja olla. Mut se tietyst johti kaikkeen hienoon, koska se pysty ulkopuolisena havainnoimaan ehkä tarkemmin kuin monet muut, tai monet osallistujat, niitä juttuja. Samaan aikaan se myöns kuitenkin haastatteluissa, et ne esseet, mitä hän kirjoitti, ne ei oo mitään sataprosenttisesti totta.

Tuomas: Niin joo.

Esa: Et osa niist yksityiskohdista oli, vaikkakin uskottavia, niin ne oli keksittyjä, tai vähintäänkin väritettyjä. Ikään kuin, hän perusteli sitä näin, et hän haluaa ennen kaikkea et siit esseestä tulee tosi hyvä ja viihdyttävä, ja et sit se tarina ja kieli ja teksti soljuu eteenpäin mahdollisimman hyvin. Et sit jos tuli sellanen ongelma, et hän oli vaikka sillä hummerifestivaalilla ja sitte tuli ikään kuin seinä vastaan, et tää on nyt vähän, täs nyt on vähän tämmönen tylsä kohta, niin hän sitte väritti sitä pikkasen, mut ei liikaa, et hän ikään kuin liioitteli.

Tuomas: Niin.

Esa: Ja tämäkin on esseessä mahdollista, et jos hän olis kirjottanu jotain tietokirjaa jostain maailman suurimmasta hummerifestivaalista, niin sit tällanen toiminta ei ois ollu missään nimessä sallittua, et se ois ollut oikeestaan jopa väärin, ainakin jos sitä ei olis rehellisesti tuotu esiin, että tässä nyt on vähän tätä värikynää. Että se on jännä, mitä yks lajityyppi sallii ja toinen ei.

Tuomas: Joo, toi on itse asia, et kuin paljon esseetä kärjistää voi, kärjistämistä on monenlaista, mut jos joku määritelmä nyt sit esseelle pitäis ees olla, niin on yleisesti ottaen se, et sen pitäis olla totta. Toki on myös tällasii esseetä ja fiktioo sekoittavii, mut ne yleensä ehkä sit, nyt astuu kirjastonhoitajaminä puhumaan, et jotenkinhan ne täytyy sit luokittaa. Ni usein, jos mietitään jotain, et Leena Krohnilla on esseenovellityyppisiä tekstejä, niin ne on sit novelliluokassa kirjastossa. Et sit jos teksti menee esseeluokkaan, niin sit sen pitäis olla totta, mut sit just et kärjistäminen ja jonkun yksityiskohdan vähän säätäminen, et tavallaan, jos ei nyt aivan valehtele siit asiasta, niin sit siin ehkä pysytään tarpeeks todellisen maailman parissa. Jotenkin et sen maailman pitäis olla todellinen. Tosin voishan semmosen esseekin kirjoittaa, mis esseeminä ilmoittaa alkuun, et minä kuvittelen tämän asian nyt, ja sit seurais kuvitelmaa, niin sehän olis ehkä edelleen esse.

Esa: Tän takia se onkin se villi länsi, että tota.

Tuomas: Niin. *nauraa*

Esa: Et tommonen suo on loputon, et sinne voi hukkaa, tai sitte se on semmonen runsaudensarvi, et kaikki on mahdollista ja se on suuri vapaus ja riemu. Et vaikka joku esseisti tulis heristämään

sormeja ja sanomaan, että ei näin voi tehdä, niin sille voi hyvin vastata että kyllä, näin voi tehdä, koska kaikki on sallittua tässä lajityypissä, ainakin periaatteessa. Ainakin siihen pisteeseen asti, että joku haluaa julkaista sun tekstin, tai joku haluaa painaa sen kansiin. Että tota, tietysti, ei nyt ihan kaikki käy, mutta vapaus on kuitenkin suuri.

Tuomas: Niin on. Ja joku vois olla sitä mieltä, et teksti on käytännös ilman lajityyppiä niin kauan kuin se on vaikka sun omal koneella jotenkin tiedostona, et sit kun se rupee siirtymään kansien väliin tai julkaisuihin, niin sit alkaa kategorisointi, ja se vois olla ehkä ihan hedelmällinen tapa lähestyy myöskin kirjoittamista. Sit taas toisaalta vapaus vaatii jonkinlaisii rajoitteita kirjoittamisen suhteen myös, erilaisii rajauksii.

Esa: Niin ja sit pitää muistaa myös se, et vaik me eletään nykyään tämmöses eräänlaises totuudenjälkeises ajassa, jossa kaikki tieto on tavallaan merkityksetöntä, että aina joku voi sanoa että minä en ole samaa mieltä tästä, joten tämä fakta ei pidä paikkaansa. Et senkin takii ois tärkeetä et me kirjoittajat, kaikkien lajien kirjoittajat pystyttäis jotenkin pitämään kiinni siitä totuudesta, tai niistä faktoista, ettei kaikki menis ihan sellaseks pelleilyks, et kaikki lyödään läskiks ja millään ei oikeesti oo enää mitään väliä.

Tuomas: Kyllä.

Esa: Että senkin takia jälleen nää kritiikitkin on esimerkiks tärkeitä, et ne yrittää ainakin luoda jonkinlaista arvojärjestelmää, tavalla tai toisella, ja mun mielestä se on kokonaisuutena hyvä asia, koska kritiikkejähän on kaikenlaisia myöskin nykyään. Ei oo pelkästään mitään kuivia lehtikirjoituksia vaan on myös blogeja ja sun muita, missä arvostellaan kirjoja ja esitellään niitä. Ja kaikki tää, koko ekosysteemi toimii mun mielestä hyvin yhdessä, ja se on tärkeä olla olemassa.

Tuomas: Kyllä, se on toisiaan täydentävä kokonaisuus ehdottomasti, ja just toi, et kritiikki jollain tavoin kiinnittää sit sen julkaistun teoksen maailmaan, yhteiskuntaan tai muuhun kirjalliseen järjestelmään sillee, et kyllähän se on kauhee ajatus et ilmestyy kirja, joka ei jotenkin saa mitään julkist kommentaaria, niin kyl mä, et se tuntuu kirjoittajast varmast siltä et se teksti ei, tai teos ei olis olemassa juuri ollenkaan, ja jotenki näyttäytyy myös ulkopuolelta siltä, et onhan se kohtalona jotenkin kauhea.

Esa: Niin, ja sit kun on paljon kritiikkejä tai paljon kirjoituksia siitä kirjasta, niin sitten niitä voi vertailla keskenään niitä kritiikkejä tai muita tekstejä, ja sitte ajatella itse myös asiaa.

Tuomas: Kyllä.

Esa: Ja näin ollen tää kirja sitte saa ansaitsemansa huomion, loppujen lopuks kokonaisuutena. Että se asettuu, et jos se on ihan jotain täyttä roskaa, niin kyllä se yleensä paljastuu, ja sit vastaavasti, jos se on loistava jollain lailla, tai vaikka joka suhteessa, niin sitten sekin yleensä se totuus ikään kuin pääsee esiin.

Tuomas: Niin, lopulta. Jos miettii just teoksii, jotka on tullu Hesarin kritiikin aika lailla dumaamiksi, kuten Saara Turusen Rakkaudenhirviö ja vastaavat teokset, jotka on sit myöhemmin kuitenkin kohotettu kuitenkin suureenkin asemaan, niin jotenkin...

Esa: Tietyst tää portinvartijoiden ongelma on sikäli todellinen, että sit jos jollain Hesarilla tai muulla julkaisulla on jotenkin liian auktoriteettinen asema, niin sekin johtaa vääristymiin ja vääristyneeseen tilanteeseen, et sitte jonkun yksittäisen tahon vaikka julkaisema kritiikki saaki sitte kohtuutonta painoarvoa, vaikka täydellisessä maailmassa sen pitäis olla tietysti samanarvoinen kaikkien muitten kritiikkien kanssa. Mutta tota, kokonaisuutena ekosysteemi kuitenkin toimii mun mielestä, että niin kuin sä sanoit, että kaikki nää vaikka internet-tekstit ja printtitekstit sun muut täydentää toisiaan, että se on hienoa.

Tuomas: Joo, ja tää onkin muuten kiinnostava näkökulma nyt sulta just, koska sä oot sekä julkaissut kirjailija että kritikko, kun jotkuthan on nähnyt, et tällanen asetelma on jopa mahdoton, et ei voi mennä puolelta toiselle tällä tavoin.

Esa: Niin ja sit, Suomi on pieni maa, niin se vaikeuttaa sitä tilannetta siinäkin mielessä, että joskus mulle tulee sellasia kirjoja, vaikka tilataan multa kirja-arvostelu, jossa on joku mun kaverin kirjoittama kirja tai tutun kirjoittama kirja tai jonkun tyyppin kirjoittama kirja jota mä arvostan lähtökohtaisesti, et se vaikeuttaa kritikon työtä. Mutta ei se mun mielestä tee sitä mahdotonta, et ehkä mä oon vähän outo tyyppi, et mulla ei oo ongelmia esimerkiks haukkua mun kavereiden kirjoja vaikka kirja-arvosteluissa noin virallisesti. Sitte jos nää kyseiset ihmiset halua keskustella näistä mun näkemyksistä mun kanssa julkisesti tai yksityisesti, niin mä olen avoin myös sille. Että mä olen kyllä onnistunu suututtamaan joitakin mun kavereita mun suorasanaisuudella. *nauraa*

Tuomas: *nauraa*

Esa: Mut en mä, jos halua toimia kriitikkona, niin Suomi on tosiaan niin pieni maa ja sitte, kaikki piirit on niin pieniä, myös kirjallisuuspiirit, niin jotenkin semmoselta, tällasilta ristiriidoilta ei oikein voi välttyä. Ja sitte pitää yrittää vaan olla mahdollisimman rehellinen, jos tällanen tilanne tulee eteen. Rehellinen yksityisesti, rehellinen julkisesti.

Tuomas: Niin.

Esa: Että en mä ite ainakaan oo mielestäni koskaan kirjoittanu mitään teilausta. Teilauskritiikit on mun mielestä ihan kauheita. Rakentava kritiikki on tietysti aina se, mitä tavoitellaan. Tietysti välillä on tullu kirjoitettua sellasia arvosteluja, jotka on ollu huolimattomast tehtyjä syystä tai toisesta, ja tavalla tai toisella, että on ollu liian kiire tai on ollu liian väsyny tai on ollu liian sitä tai tätä, aina joku tekosyy löytyy, mutta sitte on yrittäny vaan mennä eteenpäin ja tehdä seuraavalla kerralla parempaa työtä. Että eihän kukaan oo täydellinen, ei edes täydellisenä itseään pitävä kritikko.

Tuomas: Nimenomaan. Joo, mäkin oon joutunut sosiaalisesti vaikeisiin, tai vaikeisiin sosiaalisiin tilanteisiin mun blogitekstien takia. Ja sen takia et on tullu kirjoitettua kritisoivaa tekstiä, ja yks keissi mikä mul on mielessä, niin joo, olisin voinut tehdä ehkä paremman alkuperäisest tekstistä myös, ei ollu ehkä parasta minua se, mut sinänsä mielipiteet siit kirjasta oli kyl siel ytimessä enkä oo valmis vaihtaa. Mut sit siin on se, et ku tekee tällast jotenkin omal ajallaan ilman korvausta, niin tulee sellanen olo et ok, et pitäkää tunkkinne sit, et jos... just nimenomaan tää maan pienuus et sit sä joudut awkwardeihin tilanteisiin tämmösten juttujen takia, et minkä takii mä vaivaudun. Mut sit just, kun on vähän aikaa vetäny henkee, niin sitä täytyy vaan ylittää sellanen rohkeuskynnys siinäkin asias sit, et uskaltaa, ja sit seistä omien sanojensa takana sen jälkeen kun ne on julkassu.

Esa: Pitää olla valmis siihen keskusteluun ja dialogiin, joka mahdollisesti syntyy myös kritiikistä.

Tuomas: Juu.

Esa: Et se kritiikki ei oo mikään viimeinen sana, semmonen jumalallinen tuomio tai mikään. Että kaikkein tärkeintä on ehkä se, että kriitikko ei oo ilkeä. Että sellanen turha ilkeily on ainakin ihan hyödytöntä, et se ei auta ketään, ei edes tuo kriitikolle itselleen parempaa mieltä todennäköisesti.

Tuomas: Niin.

Esa: Just semmonen, teilaamiset, ilkeät teilaamiset tai lyttäykset... Vaikka jonkun kirja lytätään jostain ulkokirjallisista syistä, että tää tyyppi on vaikka tosi vastenmielinen.

Tuomas: Joo, eihän semmonen vie mihinkään.

Esa: Että, vaikka kritisoikin ja vaikka onkin kriittinen, tosi kriittinenkin, niin pitää aina pystyy perustelea näkemykset ja olla valmiita siihen keskusteluun. Keskusteluun lukijoiden, keskusteluun kirjoittajien kanssa. Ja vain näin tää homma menee eteenpäin ja pysyy järkevänä. Että vaikka tää kritiikin tila esimerkiks pienenee, niin se edelleen kyl puolustaa paikkaansa.

Tuomas: Kyllä, on tärkeä juttu, et suosittelen lukemaan just tän Aleksis Salusjärven tekstin, Leijonamielet-nimellä löytyy sit jossain vaihees kun se tipahtaa pois Kiiltomadon etusivulta, niin löytyy Googlella jatkossa sit, Kiiltomato leijonamielet, kun hakee. Taas tää tiedonhakuopastus tähän väliin. Joo, sit vielä loppuun täst monilajisuuden välttämättömyydestä ja väistämättömyydestä, et kun on ammatikseen kirjoittava ihminen ja tulot muodostuu monist puroista, niin mahtakohan tää sit olla kuitenkin se, mikä on jatkos se tilanne, et on oikeastaan väistämätöntä ammattikirjoittajalle olla monilajinen, ellei satu siihen pieneen joukkoon, mikä on lottovoittoon verrattava asia, et eläis esimerkiks kirjamyynnillä.

Esa: Niin joo, ei siinä muu auta oikeestaan. Voin ehkä itseäni sillee taputtaa selkään ja onnitella, että olen jo ollut aikaani edellä ryhtymällä tämmöseks jokapaikan höyläks hyvissä ajoin, että nykyäänhän se tilanne on se, et ei oo oikein mitään vaihtoehtoja, että on pakko kirjoittaa kaikenlaista, lukea kaikenlaista ja samaan aikaan vaikka opettaa luovaa kirjoittamista tai pitää luentoja joistain aiheista. Vähän tehdä sitä sun tätä, tehdä sitä silppua. Mutta eihän tää oo suinkaan mikään kirjallisen alan ongelma pelkästään, että tää silpputyö on yleistyny tosi paljon, ja freelance-työ. Ja se on tietysti osin ikävä ilmiö, mutta siin on myös puolensa tietysti. Vaikka rahaa ei tulis ihan niin paljon kuin haluais, niin jokainen päivä on kuitenkin kiinnostava, koska joka päivälle on erilaisia haasteita, kirjallisia haasteita ja muita haasteita, työhön liittyviä. Ja se pitää sen homman mun mielestä tuoreena ja freesinä, että pystyy haastaa itsensä joka päivä.

Tuomas: Kyllä. Joo, tohon mä kans yhdyn, et pysyy elämä tietyl tapaa kiinnostavana, et voin kans...

Esa: Ahdistavana mutta kiinnostavana.

Tuomas: Niin, ja jotenkin et sen jälkeen ku alotti itte tavoitteellisen kirjoittamisen, niin yksikään päivä ei oo ollut tylsä. Koska sä voit aina sit heittäytyä jotenkin niiden tekstien maailmoin ja sillee. Ja toisaalt se voi olla myös paine, et sit ku makaat hetken sohvalle ni on sillee, et nyt mä

voisin olla niit tekstejä edistämässä täl hetkellä, et toi... Mut ei oo tylsää päivää ollu sen jälkeen, et tavallaan...

Esa: Ehkä pitäis mennä sinne mökille tai piilopirtille.

Tuomas: Niin!

Esa: Pariks viikoks tai pariks kuukaudeks, ehkä jopa pariks vuodeks ilman nettiä ja ilman mitään, ja ehkä sitte oppis olemaan siellä sohvan pohjalla ja jopa rentoutumaan ja nauttimaan siitä.

Tuomas: Niin, se onkin, et minkälaisena ihmisenä sitä tulis sielt pois sen jälkeen.

Esa: Pitkäpartaisena, pitkähiuksisena erakkona ja pyhimyksenä.

Tuomas: Niin, jotain suurta viisautta...

Esa: Siit tulis varmaan hyviä runoja.

Tuomas: Juu, aivan! No niin, joo, mä luulen et meidän tää aihepiiri on täs kohtaa aika lailla tullu käsiteltyä, ja päästiin monenlaisiin syviin ja vähemmän syviin päihin tässä nyt sit lopulta. Kiitokset Esalle paljon vierailusta.

Esa: Kiitos.

Tuomas: Kiitokset kaikille podcastin kuuntelijoille. Tämä on ainakin tällä erää nyt sit Kirjan taajuudella -podcastin viimeinen jakso, vaikka never say never, et on toki mahdollista et tää podcast herätetään viel joskus toimintaan, mut nyt tässä välissä mä sanon toistaiseksi hei hei ja suhtaudun kiitollisuudella tän podcastin herättämään kiinnostukseen. Tätä on ollut hauska tehdä, ja ehkä vielä joskus palaan tän pariin, mut sillä aikaa, muistakaa lukea ja puhua kirjoista.